

Корпоративті басқару кодексі

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Осы «First Heartland Jusan Invest» акционерлік қоғамының (бұдан әрі – Қоғам) Корпоративтік басқару кодексі корпоративтік басқару саласындағы халықаралық және қазақстандық тәжірибені ескере отырып, ережелерге сәйкес әзірленген және құрастырылған. Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес және халықаралық тәжірибеде танылған корпоративтік басқару қағидаттарына негізделген.
2. Корпоративтік басқару – Қоғам Басқармасы, Директорлар кеңесі, акционерлер, атқарушы қызметкерлер мен аудиторлар арасындағы қарым-қатынастар жүйесі, сондай-ақ Қоғамның уәкілетті алқалық органдары арасындағы қарым-қатынастар.
3. Қоғамның Корпоративтік басқару кодексі – Қоғамның Жалғыз акционері/Акционерлерінің жалпы жиналысы (бұдан әрі – акционер) бекітетін, Қоғамды басқару процесінде туындайтын қатынастарды, оның ішінде Қоғам органдары, Қоғам органдары, Қоғам және мүдделі тұлғалар арасындағы мен акционер арасындағы қатынастарды реттейтін құжат.
4. Осы Қоғамның Корпоративтік басқару кодексі (бұдан әрі – Кодекс) Қоғам ішінде басқа да нарыққа қатысушы тұлғалармен қарым-қатынаста іскерлік этиканың жоғары деңгейін қамтамасыз ету үшін өз қызметі барысында сақтауға міндеттенетін ережелер мен ұсынымдар жиынтығы болып табылады. Кодекс Қоғамды басқарудың халықаралық стандарттарын белгілеуде маңызды рөл атқаруға арналған.
5. Корпоративтік басқару стандарттарын қолданудың мақсаты – корпоративтік басқаруды жетілдіру, Қоғам Акционерінің құқықтары мен заңды мүдделерін қорғау, Қоғамның беделін нығайту, мүдделердің орынды теңгерімін сақтай отырып, Қоғамның ұзақ мерзімді тұрақты дамуы. негізгі мүдделі тараптарды басқаруды, оны тиімді басқаруды қалыптастыруды, ақпаратты ашудың тиісті тәртібін және тәуекелдерді басқару жүйелерінің жұмыс істеуін, комплаенс-тәуекелді және ішкі бақылауды, сондай-ақ осы Кодексте көрсетілген қағидаттарды сақтауды қамтамасыз етеді.
6. Тиімді корпоративтік басқару жүйесінің негізгі элементтері: 1) ұйымдық құрылым; 2) корпоративтік құндылықтар; 3) Қоғам қызметінің стратегиясы; 4) Қоғамның уәкілетті органдары арасында шешімдер қабылдау бөлігінде міндеттер мен өкілеттіктерді бөлу; 5) Қоғамның Директорлар кеңесінің, Басқарманың, сыртқы және ішкі аудиторлардың өзара іс-қимылы мен ынтымақтастығы механизмдері; 6) тәуекелдерді басқару рәсімдері мен әдістері; 7) ішкі бақылау жүйесі; 8) марапаттау жүйесі; 9) барабар басқару есеп беру жүйесінің болуы; 10) корпоративтік басқарудың ашықтығы.

2-тарау. Корпоративті басқару негіздері

7. Осы тарауда баяндалған корпоративтік басқару қағидаттары Кодекстің келесі тарауларында қамтылған барлық ережелер мен ұсынымдар үшін негіз болып табылады. Корпоративтік басқару әділдікке, адалдыққа, жауапкершілікке, ашықтыққа, кәсіпқойлыққа, құзыреттілікке, оның қатысушыларының құқықтары мен заңды мүдделерін құрметтеуге негізделеді және Қоғамның тиімді жұмыс істеуіне, соның ішінде Қоғам активтерінің құнын арттыруға, жұмыс орындарын құруға және қолдау көрсетуге ықпал етеді. Компанияның қаржылық тұрақтылығы мен табыстылығы.

8. Корпоративті басқару қатысушылары арасындағы өзара сені Қоғам инвестициялық тартымдылығы мен тиімді қызметінің негізі болып табылады.

9. Корпоративтік басқару қағидаттары Қоғамның корпоративтік басқару жүйесін қалыптастырудың, жұмыс істеуінің және жетілдірудің негізі болып табылатын бастапқы нүктелер болып табылады:

1) Акционерге Қоғам қызметіне қатысуға байланысты өз құқықтарын жүзеге асырудың нақты мүмкіндігін беру; 2) Директорлар кеңесінің Қоғам қызметін стратегиялық басқаруды және оның тарапынан Қоғам Басқармасының қызметіне тиімді бақылауды, сондай-ақ Директорлар кеңесі мүшелерінің оның Акционерінің алдында есеп беруін қамтамасыз ету; 3) Қоғам Басқармасына Қоғамның ағымдағы қызметін ақылға қонымды, адал, тек Қоғамның мүддесі үшін тиімді басқару мүмкіндігін, сондай-ақ Басқарманың Директорлар кеңесі мен оның акционері; 4) Қоғам акционерінің және инвесторлардың негізделген шешімдер қабылдау мүмкіндігін қамтамасыз ету мақсатында Қоғам туралы толық және сенімді ақпаратты, оның ішінде оның қаржылық жағдайын, экономикалық көрсеткіштерін, меншік және басқару құрылымын уақтылы ашуды қамтамасыз ету; 5) мүдделі тұлғалардың, оның ішінде Қоғам қызметкерлерінің Қазақстан Республикасының заңнамасында көзделген құқықтарын ескере отырып, Қоғамның активтерін, құнын ұлғайту мақсатында Қоғам мен мүдделі тұлғалардың белсенді ынтымақтастығын ынталандыру. Қоғамның акциялары мен басқа да бағалы қағаздарын шығару және жаңа жұмыс орындарын құру; 6) Акционердің құқықтары мен заңды мүдделерін қорғау мақсатында Қоғамның қаржы-шаруашылық қызметіне тиімді бақылауды қамтамасыз ету. Корпоративтік басқару қағидаттарын ұстану Компания қызметіне объективті талдау жүргізу және талдаушылардан, қаржылық консультанттардан, рейтингтік агенттіктерден тиісті ұсынымдар алудың тиімді тәсілін құруға ықпал етеді.

§1. Акционердің құқықтары мен мүдделерін қорғау негіздері

10. Қоғам Акционердің негізгі құқықтарын іске асыруды қамтамасыз етеді: 1) Қазақстан Республикасының заңнамасында және (немесе) Қоғамның Жарғысында белгіленген тәртіппен Қоғамды басқаруға қатысу; 2) «Акционерлік қоғамдар туралы» Қазақстан Республикасының Заңына сәйкес Акционер жиналысының күн тәртібіне қосымша мәселелерді енгізуге; 3) дивидендтер алуға; 4) Қоғамның Жарғысында және Қоғамның басқа да ішкі құжаттарында белгіленген тәртіппен Қоғамның қызметі туралы ақпаратты алуға, оның ішінде Қоғамның қаржылық есептілігімен танысуға; 5) орталық депозитарийден немесе номиналды ұстаушыдан оның бағалы қағаздарға меншік құқығын растайтын үзінді көшірмелер алуға; 6) Директорлар кеңесіне сайлау үшін кандидатураларды ұсынады; 7) Қоғам органдары қабылдаған шешімдерді сот тәртібімен даулауға; 8) Қазақстан Республикасының заңнамасында көзделген жағдайларда Қоғамның лауазымды адамдарынан Қоғамға келтірілген залалды өтеуді және Қоғамға қайтаруды талап ете отырып, өз атынан сот органдарына жүгінуге; Қоғамның лауазымды адамдарына және (немесе) олардың аффилиирленген тұлғаларына ірі мәмілелерді және (немесе) мүдделі мәмілелерді жасасу (жасауды ұсыну) туралы шешім қабылдау нәтижесінде алынған пайданы (кірістерді); 9) Қоғамға оның қызметі туралы жазбаша сауалдармен жүгінуге және Қоғамға сауал келіп түскен күннен бастап күнтізбелік отыз күн ішінде дәлелді жауаптар алуға; 10) Қоғам таратылған кезде мүліктің бір бөлігіне; 11) Қазақстан Республикасының заңнамалық актілерінде көзделген жағдайларды қоспағанда, Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген тәртіппен Қоғамның акцияларын немесе оның акцияларына айырбасталатын өзге де бағалы қағаздарын артықшылықпен сатып алу. 12) «Акционерлік қоғамдар туралы» Қазақстан Республикасының Заңында белгіленген тәртіппен Қоғам акцияларының санын өзгерту немесе олардың түрін өзгерту туралы шешімдер қабылдауға; 11. Қоғам Акционердің Директорлар кеңесінің мүшелерін тағайындау және сайлау сияқты корпоративтік басқарудың негізгі шешімдерін қабылдауға тиімді қатысуын қамтамасыз етеді. 12. Қоғам Қазақстан Республикасының заңнамасында және Қоғамның Жарғысында белгіленген тәртіппен Қоғам акционерінің мүдделерін қозғайтын Қоғамның қызметі туралы ақпаратты Акционердің назарына ұсынады. 13. Қоғам Акционерге өзінің қаржылық-шаруашылық қызметі және оның нәтижелері туралы сенімді ақпарат береді.

§2. Директорлар кеңесі мен Басқарманың компанияны тиімді басқару принципі

1. Директорлар кеңесі қызметінің қағидаттары

14. Директорлар кеңесінің қызметі максималды қағидаттарға негізделеді

Қоғам мен Акционердің мүдделерін сақтау, парасаттылық, тиімділік, белсенділік,

адалдық, ұқыптылық, кәсібилік, объективтілік және жауапкершілік

өз құзыреті шегінде және Қоғамның нарықтық құнын арттыруға бағытталған.

15. Директорлар кеңесінің негізгі қағидаттары мен міндеттеріне мыналар жатады:

1) негізделген ұтымды шешімдер қабылдау және Қоғамның мүддесі үшін әрекет ету

адалдықпен, тиісті түрде берілген ақпаратты жан-жақты бағалау

сақтық пен еңбекқорлық (қамқорлық парызы). Тиісті мұқияттылықты жүзеге асыру міндеті және

ұқыптылық іскерлік шешімдерді қабылдау кезіндегі қателіктерге таралмайды

Директорлар кеңесінің мүшелері бұл ретте өрескел немқұрайлылық танытпады;

2) ескермей, Қоғамның мүддесі үшін шешімдер қабылдау және адал әрекет ету

жеке пайданы, Қоғаммен ерекше қатынастар арқылы байланысты тұлғалардың мүдделерін, зиян келтіре отырып

Қоғамның мүдделері (адалдық міндеттемесі);

3) Қоғам қызметіне белсенді қатысу және маңыздылығын білу

Қоғам қызметіндегі және сыртқы жағдайлардағы өзгерістер, сондай-ақ уақтылы қабылдау

ұзақ мерзімді перспективада Қоғамның мүдделерін қорғауға бағытталған шешімдер;

4) Қоғамның корпоративтік басқару жүйесінің сәйкестігін қамтамасыз ету келесі принциптер:

Қоғам қызметінің ауқымы мен сипатына, оның құрылымына, Қоғамның бизнес үлгісіне профиліне сәйкестігі;

азаматтық-құқықтық нормаларға сәйкес көзделген акционерлердің құқықтарын қорғау

туралы Қазақстан Республикасының заңнамасы, Қазақстан Республикасының заңнамасы

акционерлік қоғамдар және осы құқықтарды жүзеге асыруды қолдау;

Қазақстан Республикасының мемлекеттік реттеу, бақылау және қадағалау туралы заңнамасына, қаржы нарығы және қаржы ұйымдары, валюталық реттеу және валюта туралы бақылау, төлемдер мен төлем жүйелері бойынша, бағалы қағаздар нарығында, қарсы күрес бойынша

қылмыстық жолмен алынған кірістерді заңдастыру (жылыстату) және қаржыландыру терроризм, акционерлік қоғамдар туралы сәйкес ақпаратты уақтылы және сенімді ашуды қамтамасыз ету;

өз міндеттерін орындау үшін директорлар кеңесінің мүшелері толық,

өзекті және уақтылы ақпаратқа қолжеткізеді;

5) Қоғамда үш қорғаныс шебін құру:

бірінші қорғаныс шебін Қоғамның құрылымдық бөлімшелері қамтамасыз етеді, тәуекелдерді уақтылы анықтауға, бағалауға, олар туралы ақпаратты жеткізуге жауапты

екінші қорғаныс шебінің бөлімдері. Бірінші қорғаныс шебі ішінде әрекет етеді. Компанияның тәуекелге тәбетінің бекітілген деңгейлері және қабылданған тәуекелдерді басқару саясаты шеңберінде жұмыс істейді;

тәуекелдер, сәйкестікті бақылау және бақылауды жүзеге асыратын басқа бөлімдер функциялар (оның ішінде өз құзыреті шегінде функцияларды жүзеге асыратын бөлімшелер). Қауіпсіздік, қаржылық бақылау, кадрлық қамтамасыз ету, құқықтық тәуекелдерді басқару, операциялық тәуекел) екінші қорғаныс шебін тәуелсіз басқару бөлімшелері қамтамасыз етеді;

тәуекелдерді басқару жүйесінің сапасы мен тиімділігін бағалауға жауапты және ішкі

бірінші және екінші қорғаныс шебін бақылау үшінші қорғаныс желісін тәуелсіз ішкі аудит бөлімшесі қамтамасыз етеді;

16. Директорлар кеңесі ішкі аудит бөлім басшысымен өзара іс-қимыл жасайды және оның жұмысын бақылайды.

17. Директорлар кеңесі толық, сенімді, уақтылы ақпаратты жинау және талдау мақсатында технологиялар тәуекелдерді басқару мақсаттары ақпараттың дамыған инфрақұрылымын қамтамасыз етеді.

Инфрақұрылымдық шектеулер тәуекелдік аппетит деңгейін анықтауға арналған ақпараттық технология туралы хабардар болу.

Директорлар кеңесі Акционерге қол жеткізілген нәтиженің теңгерімді және нақты бағасын береді. Акционердің инвестициялары мен Қоғамның активтері сақтау мақсатында ішкі бақылау және тәуелсіз аудит мемлекеттің объективті мониторингі арқылы Қоғам қызметінің нәтижелері мен келешегі мен тұрақты бизнес және сенімді жүйенің сақталуын және жұмысын қамтамасыз етеді.

18. Директорлар кеңесі тәуекелдерді басқару жүйесінің тиімді жұмысын қамтамасыз етеді, корпоративтік жанжалдарды бақылайды және реттейді.

19. Директорлар кеңесі өзінің бұрынғы қызметінің толық ашықтығын Акционер алдында қамтамасыз етеді.

20. Директорлар кеңесі Қоғамның мүлкін пайдалануға және оған рұқсат бермеуге тиіс

Қоғамның Жарғысына және Акционердің шешімдеріне қайшы, сондай-ақ жеке пайдалануға, сондай-ақ, арнайы тұлғалармен Қоғаммен байланысты тұлғалармен мәмілелер жасау кезіндегі мақсаттар мен теріс пайдалануға жол бермейді.

21. Директорлар кеңесі бухгалтерлік есеп жүйелерінің тұтастығын қамтамасыз етуге міндетті және қаржылық есеп беру, оның ішінде тәуелсіз аудит жүргізуді қамтамасыз етеді.

22. Директорлар кеңесі мүшелерінің қызметін бағалау және әділ сыйақы жүйесі Қоғам мен Акционердің мүддесі үшін олардың жұмысын ынталандыруды қамтамасыз етуі тиіс.

23. Директорлар кеңесінің әрбір мүшесінің қызметі кем дегенде жылына бір рет бағаланады. Директорлар кеңесі мүшелерінің қызметін бағалау критерийлері ретінде Қоғам қызметінің қаржылық нәтижелері анықталады.

24. Директорлар кеңесі Басқарманың қызметін бағалауды жүзеге асырады.

25. Директорлар кеңесі Қоғам Басқармасының қызметіне бақылауды жүзеге асырады:

1) Қоғам Басқармасының бекітілген стратегия мен саясатты іске асыруын бақылау

Директорлар кеңесі, акционердің шешімдері;

2) Қоғам Басқарманың қызметін реттейтін ішкі құжаттарды бекіту;

3) ішкі бақылау жүйесін енгізуді қамтамасыз ету; тұрақты

Қоғамның Басқарма мүшелерімен кездесулер;

4) Басқарма ұсынған ақпаратты талдау және сыни бағалау;

5) қажетті қызмет стандарттарын және еңбекақы төлеу жүйесін белгілеу

Стратегияда айқындалған ұзақ мерзімді мақсаттарға сәйкес келетін басқарма мүшелері

Қоғам және қаржылық тұрақтылыққа бағытталған;

26. Директорлар кеңесі қызметі туралы ақпараттың құпиялылығын сақтауға міндетті

Қоғам, оның ішінде Қоғамдағы жұмыс тоқтатылған күннен бастап үш жыл ішінде, егер басқасы болмаса Қоғамның ішкі құжаттарында белгіленбеген.

27. Қоғамдағы қызметіне қатысты Директорлар кеңесінің мүшесі қызметіне кіріскеннен кейін міндеттемелерді қабылдайды.

28. Директорлар кеңесінің мүшелері:

1) Қоғам ҚР заңнамасы, жарлық және ішкі құжаттары ақпараттылық негізінде ашықтық және Қоғам және оның Акционерінің мүдделеріне сәйкес қызмет етуі керек;

2) Акционерге әділ қарауға, корпоративтік мәселелер объективті тәуелсіз пайымдауға.

2. Басқарма қызметінің қағидаттары

29. Атқарушы орган – Қоғамның Басқармасы ағымдағы басшылықты жүзеге асырады. Таңдалған бизнес үлгісіне, масштабына сәйкес Қоғамның қызмет әрекеттері, операциялардың түрлері мен күрделілігі, тәуекел профилі және ішкі құжаттарын Қоғамның директорлар кеңесі бекітеді.

30. Басқарманың қызметі Қоғам мен Акционердің мүдделерді заңдылық, адалдық, адалдық, парасаттылық, жүйелілік,

кәсіпқойлық, объективтілік, барынша сақтау қағидаттарына негізделеді.

Қоғам Акционерінің, Директорлар кеңесі шешімдеріне толық жауап береді.

31. Қоғам Басқармасының мүшелері өз міндеттерін орындайды

Компания және акционер мүдделерін барынша көрсететін әдістерді саналы түрде қолданады.

32. Қоғам Басқармасының мүшелері Қоғамның мүлкін пайдаланбауға немесе

Қоғамның Жарғысына және Акционердің шешімдеріне қайшы келетін оны пайдалануға жол беруге және

Директорлар кеңесі, сондай-ақ жеке мақсаттар үшін және тұлғалармен мәмілелер жасау кезінде теріс пайдалану

Қоғаммен байланысты ерекше қатынастар.

33. Қоғам Басқармасының мүшелері бухгалтерлік есеп жүйелерінің тұтастығын қамтамасыз етуге міндетті.

бухгалтерлік есеп және қаржылық есеп беру, оның ішінде тәуелсіз аудит.

34. Қоғам Басқармасының мүшелері ақпараттың ашылуын және ұсынылуын бақылауды Қазақстан Республикасы заңнамасының талаптарына сәйкес Қоғамның қызметі жүзеге асырады.

35. Қоғам Басқармасының мүшелері ақпараттың құпиялылығын сақтауға міндетті. Қоғамның қызметі, егер Қоғамның ішкі құжаттарында өзгеше белгіленбесе оның ішінде жұмыс тоқтатылған күннен бастап үш жыл ішінде құпиялық сақтайды.

§3. Қоғам қызметі туралы ақпаратты ашудағы ашықтық пен объективтілік принциптері

36. Қоғамды басқарудағы ақпараттық ашықтық барынша жарамдылықты қамтамасыз етуге арналған.

37. директорлар кеңесі бекіткен ішкі құжаттар Қоғамның ақпараттық ашықтығы тиісті негізде құрылады

38. Акционердің немесе әлеуетті инвестордың қол жеткізу мүмкіндігі болуы керек. Тиісті шешім қабылдау үшін қажетті Қоғам туралы ақпарат

лауазымды тұлғаны құрайтын мәліметтерді беруге Қазақстан Республикасының заңнамасымен қорғалатын өзге де құпия, коммерциялық шектеулер қоюға жол беріледі.

39. Қоғам негізгі нәтижелер, жоспарлар туралы ақпаратты уақтылы ашады мүлікке айтарлықтай әсер етуі мүмкін оның қызметінің перспективалары және Акционер мен инвесторлардың басқа да құқықтарын, сондай-ақ акционерлердің өтініштері жедел және толық жауап беру.

40. Қоғам маңызды корпоративтік ақпараттарды тұрақты түрде ұсынады Қоғам қызметіндегі оқиғаларды, ақпаратты ашу және құпиялылық, сонымен бірге қатаң және сенімді тетіктерді сақтайды.

41. Қаржылық есептің, есеп берудің және аудиттің тәртібі мен ережелері бағытталған Қоғам қызметіне акционер мен инвесторлардың сенімін қамтамасыз ету.

42. Қаржылық есеп беру және аудит мына принциптерге негізделеді:

1) толықтығы мен сенімділігі;

- 2) бейтараптық пен тәуелсіздік;
- 3) кәсібилік пен құзыреттілік;
- 4) заңдылық пен салыстырмалылық.

43. Қаржылық есеп берудің негізгі сапалық сипаттамалары болып табылады түсініктілігі, өзектілігі, сенімділігі және әділ және бейтарап ұсыну.

44. Қоғам Басқармасы толықтығы мен сенімділігі үшін жауапты болады қаржылық ақпарат берді.

§4. Заңдылық және этика принципі

45. Қоғам өз қызметін Қазақстан Республикасы заңнамасына қатаң сәйкес жүзеге асырады

, іскерлік этиканың жалпы қабылданған қағидаттары (әдеттері), жарғылық және ішкі құжаттар. Қоғамның ішкі құжаттары Қазақстан Республикасының заңнамасы және корпоративтік және іскерлік этика нормалары талаптар негізінде әзірленеді.

46. Қоғамның акционері, директорлар кеңесінің мүшелері және басқарма арасындағы қатынастар

өзара сенімге, құрметке, есеп беруге және бақылауға негізделген.

§5. Тиімді дивидендтік саясат принципі

47. Кәсіпорын әзірленген ішкі нормативтік құжатты сомасын есептеу тәртібі, дивидендтерді есептеу және төлеу мерзімдері негізінде басшылыққа алады

48. Қоғамның дивидендтік саясаты туралы ереже (бұдан әрі – Ереже)

дивидендтердің мөлшерін анықтау механизмінің және оларды төлеу тәртібінің ашықтығы. Қоғамның акционердің әл-ауқатын жақсарту жөніндегі жалпы міндеттері ретінде тұжырымдайды және

Қоғамның капиталдандыруының өсуін қамтамасыз ету, сондай-ақ нақты құқықтық және дивидендтік саясат ережелерінің жарғылық актілері.

49. Қағиданың ережелері сақталатындарды есептеу тәртібін реттеуге арналған.

дивидендтер төлеуге бағытталған табыстың бір бөлігі, оларды төлеу шарттары, есептеу тәртібі

дивидендтердің мөлшері, дивидендтерді төлеу тәртібі, оның ішінде оларды төлеу мерзімі, орны мен нысаны төлемдер.

50. Дивидендтер төлеу шарттарының болуы туралы сенімді ақпаратқа негізделеді. Қоғамның нақты қаржылық жағдайына қарай дивидендтерді есептеу және төлеу Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес өндіріледі.

§6. Тиімді кадр саясаты қағидасы

51. Қоғамдағы корпоративтік басқару компанияның құқықтарын қорғауға негізделген

Қоғам қызметкерлерінің құқықтарын Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес және жіберілуге тиіс шешуде Қоғам мен оның қызметкерлері арасындағы серіктестік қатынастарды дамыту үшін әлеуметтік мәселелер және еңбек жағдайларын реттеу.

52. Кадр саясатының негізгі пункттерінің бірі жұмыс орындарын сақтау, Қоғамдағы еңбек жағдайын жақсарту және Қоғам қызметкерлерінің әлеуметтік қорғау нормаларын сақтау.

53. Корпоративтік басқару қолайлы жағдай жасау үшін процестерді ынталандыруы керек және жұмыс ұжымындағы шығармашылық атмосфера, Компанияның қызметкерлері кәсіби дамуға ықпал ету керек.

§7. Қоршаған ортаны қорғау принципі

54. Қоғам өз қызметі барысында ұқыптылық пен ұтымдылықты және Қазақстан Республика заңнамасының талаптарына сәйкес қоршаған ортаға қатынасы және қоршаған ортаны қорғаудың жалпы танылған стандарттары қамтамасыз етеді.

§8. Корпоративтік жанжалдарды реттеу принципі

55. Қоғамның Директорлар кеңесі мен Басқарма мүшелері, сондай-ақ Қоғам қызметкерлері,

өздерінің кәсіби міндеттерін тиісті ұқыптылықпен және саналы түрде орындауға және

мүдделер қақтығысын болдырмай, Қоғам мен Акционердің мүдделері үшін қалау, Қазақстан Республикасының заңнамасы талаптарын ғана емес, өз қызметінің толық сәйкестігін қамтамасыз ету осы Кодекстің қағидаттары, сонымен бірге этикалық іскерлік этика стандарттары мен жалпы қабылданған нормаларын қамтамасыз етеді.

56. Корпоративтік қақтығыстар туындаған жағдайда акционерлердің және компанияның іскерлік беделі құқықтарын да тиімді қорғауды қамтамасыз ету үшін келісілген шешімдер қатысушылар оның жолдарын іздейді

57. Корпоративтік жанжалдарды келіссөздер арқылы шешу мүмкін болмаса, олар Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес қатаң түрде рұқсат етілуге тиіс.

§ 9. Мүдделер қақтығысын реттеу принципі

58. Мүдделер қақтығысы Директорлар кеңесінің, Басқарманың мүшесі және Қоғамның қызметкері әсер етеді немесе әсер етуі мүмкін

қызметтік міндеттерін бейтарап орындау жеке мүдделер туындаған жағдай ретінде анықталады.

59. Директорлар кеңесі мен Басқарма мүшелері, сондай-ақ Қоғам қызметкерлері жүргізуге міндетті

қақтығыс туындауы мүмкін жағдайға жол бермейтіндей етіп өздерін өзіне (немесе байланысты тұлғаларға) қатысты да, басқаларға қатысты да емес мүдделер.

60. Мүдделер қақтығысын болдырмаудың негізгі қағидаттары ықтимал мүдделер қақтығыстары туралы ақпаратты ашу болып табылады бар қақтығыстар жағдайында Қоғам қызметкерлерінің шешімдері мен мінез-құлық нормалары

мүдделері.

61. Қоғамдағы Корпоративтік басқару кодексінің ережелеріне сәйкес мүдделер қақтығысын басқару процедурасы және оның тетіктері әзірленуде іске асыру және өнімділікті бақылау. Процедура келесі компоненттерден тұрады:

- Қоғам қызметіндегі мүдделер қақтығысын барынша азайту тәртібінің механизмі;

- Директорлар кеңесінің мүшесі жұмыс басталғанға дейін өтетін бекіту процесі

алдын алу мақсатында басқа ұйымда лауазымды тұлғаның функцияларын орындау

мүдделер қақтығысы;

- Директорлар кеңесі мүшелерінің ақпаратты дереу ұсыну міндеттемесі

мүдделер қақтығысын тудырған немесе ықтимал себеп болып табылатын кез келген мәселе бойынша дауыс беруден қалыс қалу туралы директорлар кеңесі мүшелерінің міндеттемесі

директорлар кеңесі мүшесінің мүдделер қақтығысы бар мәселелер;

- Директорлар кеңесінің рәсім ережелерін бұзуға әрекет ету механизмі оның пайда болуы;

62. Қоғамдағы Корпоративтік басқару кодексінің ережелеріне сәйкес

Компания қызметкерлері құпия түрде жұмыс істейтін Қоғамның қызметіне қатысты бұзушылықтар туралы хабарлау процедураларын әзірлейді.

Директорлар кеңесі Компания қызметкерлері құпия түрде ақпарат беретін және Қазақстан Республикасының заңнамасына қатысты бұзушылықтар және теріс пайдалану туралы рәсімдердің тиімді сақталуын қадағалайды.

3-тарау. Акционер

63. Акционер Қоғамның Директорлар кеңесінен және Басқармасынан Қоғам жүргізіп отырған саясат туралы егжей-тегжейлі және сенімді есеп ала алуы тиіс.

64. Акционер жиналысын өткізу Қоғамға жылына кемінде бір рет Акционерді оның қызметі, жетістіктері мен жоспарлары туралы хабардар ету, оларды Қоғам қызметінің маңызды мәселелері бойынша талқылау мен шешімдер қабылдауға тарту мүмкіндігін береді.

65. Акционер жиналысын өткізудің негізгі принциптері:

1) акционердің жиналысын өткізуге дайындық кезінде ұсынылған ақпарат; сондай-ақ оны ұсыну тәртібі Акционерге Қоғам қызметінің толық бейнесін алуға және күн тәртібіндегі мәселелер бойынша негізделген шешімдер қабылдауға мүмкіндік беруі тиіс;

2) Акционер жиналысының күн тәртібіндегі мәселелер, оларды әртүрлі түсіндіру мүмкіндігін қоспағанда, нақты айқындалуға тиіс;

3) Акционердің кезектен тыс жиналысын шақыру және жиналыстың күн тәртібіне ұсыныстар енгізу мүмкіндігі;

66. Акционердің жиналысын өткізу тәртібі Қоғамның Жарғысымен және Қазақстан Республикасының заңнамасымен реттеледі.

67. Акционердің күн тәртібіндегі мәселелерді шақыру және жолдау Директорлар кеңесінің шешімімен жүзеге асырылады.

68. Акционерге материалдарды дайындауды, ұстауды және ұсынуды Басқарма жүзеге асырады.

4-тарау. Қоғамның Директорлар кеңесі

§1. Директорлар кеңесі туралы жалпы ережелер

69. Қоғамның басқару органы Директорлар кеңесі болып табылады, оның құрамы Акционердің жиналысында айқындалады.

70. Директорлар кеңесі Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес Қоғам қызметіне жалпы басшылықты жүзеге асырады, Қазақстан Республикасының заңнамасында және (немесе) заңнамасында көзделген мәселелерді шешуді қоспағанда, кең өкілеттіктерге ие. Қоғам Жарғысы Акционердің айрықша құзыретіне жатады және өз міндеттерін тиісінше орындамағаны үшін жауап береді.

71. Директорлар кеңесінің негізгі міндеті Қоғам қызметінің негізгі бағыттарына сәйкес келетін Қоғамның даму стратегиясын әзірлеу және оның іске асырылу барысын бақылау болып табылады.

72. Қоғамның Директорлар кеңесі таңдалған бизнес үлгісіне, қызмет ауқымына, операциялардың түрлері мен күрделілігіне сәйкес келетін тәуекелдерді басқару жүйесінің болуын қамтамасыз етеді және сәйкестендірудің, өлшеудің және бағалаудың, мониторингтің, бақылаудың және тәуекелдердің тиісті процесін қамтамасыз етеді. Қоғам қызметіне тән елеулі тәуекелдерді жабу үшін қажетті Қоғамның меншікті капиталы мен өтімділігін анықтау мақсатында Қоғамның елеулі тәуекелдерін азайту.

73. Директорлар кеңесі өз функцияларын тиімді орындау үшін тұрақты отырыстар өткізеді. Директорлар кеңесінің отырыстары жұмыс жоспарына сәйкес немесе қажеттілігіне қарай өткізіледі.

74. Директорлар кеңесі өз қызметінде Қазақстан Республикасының заңнамасын, Қоғамның Жарғысын, Кодексті және Қоғамның ішкі құжаттарын басшылыққа алады.

75. Директорлар кеңесі кемінде 3 адамнан тұрады, Қоғамның Директорлар кеңесінің кемінде отыз пайызы тәуелсіз директорлар болуы тиіс.

76. Тек жеке тұлға Директорлар кеңесінің мүшесі бола алады.

77. Директорлар кеңесінің мүшесі «Акционерлік қоғамдар туралы» Қазақстан Республикасының Заңына (бұдан әрі – Заң) және (немесе) жарғыға сәйкес өзіне жүктелген функцияларды орындауды Қоғамның басқа тұлғаларына беруге құқылы емес.

78. Қоғамның Директорлар кеңесінің құрамы және оның мүшелеріне қойылатын біліктілік талаптары мынадай талаптарға сәйкес келеді:

- 1) Қоғамның Директорлар кеңесінің құрамы және оның өкілеттіктері тиімді бақылауды жүзеге асыру үшін жеткілікті болса;
- 2) Қоғамның Директорлар кеңесі таңдалған бизнес үлгісіне, қызмет ауқымына, түрі мен күрделілігіне сәйкес, жиынтықта Қоғамды жалпы басқару үшін жеткілікті қажетті біліктілігі, мінсіз іскерлік беделі және тәжірибесі бар тұлғалардан тұрады;
- 3) Қоғамның Директорлар кеңесінің мүшелері шешім қабылдау процесінде өзара іс-қимылға, ынтымақтастыққа және сыни талқылауға бағытталған;
- 4) Қоғамның Директорлар кеңесінің мүшелері өз міндеттерін адал орындауға және шешімдер қабылдауға, мүдделер қақтығысын барынша азайтуға.

79. Директорлар кеңесінің мүшелері мыналар арасынан сайланады:

- 1) акционерлер – жеке тұлғалар;
- 2) Директорлар кеңесіне сайлауға ұсынылған (ұсынылған) тұлғалар Акционердің өкілдері;
- 3) Қоғамның акционері болып табылмайтын және ұсынылмаған жеке тұлғалар (жоқ ұсынылады) Директорлар кеңесіне акционердің өкілі ретінде сайлау.

80. Директорлар кеңесінің мүшелері қызметке қаржы нарығын және қаржы ұйымдарын реттеу, бақылау және қадағалау жөніндегі уәкілетті органның (бұдан әрі – уәкілетті орган) келісімімен тағайындалады (сайланады). Директорлар кеңесі мүшесінің Қазақстан Республикасының заңнамасында және Қоғам Жарғысында белгіленген талаптарға сәйкестігін уәкілетті орган айқындайды.

81. Директорлардың тәуелсіздігінің өлшемдері Қазақстан Республикасының заңнамасында айқындалады. Тәуелсіз директордың ерекшелігі оның акционерден және Қоғам мен мемлекет басшылығынан тәуелсіздігі болып табылады.

82. Тәуелсіз директорлар Директорлар кеңесінің маңызды шешімдерді қабылдау процесіне, оның ішінде қаржылық есептілікті талдауға, корпоративтік жанжалдардың алдын алуға және шешуге, компания қызметінің сәйкестігін бағалауды анықтауға елеулі үлес қосуға шақырылады. Қоғам Басқармасы таңдаған стратегиямен Басқарма мен Директорлар кеңесінің мүшелеріне төленетін сыйақы мөлшерін анықтай отырып, бірақ мұнымен шектелмейді.

83. Тәуелсіз директор келесі талаптарға сай болуы керек:

1) Директорлар кеңесіне сайланғанға дейінгі үш жыл ішінде Қоғамның аффилиирленген тұлғасы болмауға

(Қоғамның тәуелсіз директорының лауазымында болған жағдайды қоспағанда);

2) Қоғамның аффилиирленген тұлғалармен үлестес емес;

3) Қоғамның аффилиирленген тұлғалары болып табылатын және ол Директорлар кеңесіне сайланғанға дейінгі үш жыл ішінде осы тұлғаларға бағынысты емес ұйымдар немесе Қоғамның лауазымды тұлғаларына бағынбауға;

4) мемлекеттік қызметші болмауға;

5) Қоғам органдарының отырыстарында Акционердің өкілі болмауға және ол Директорлар кеңесіне сайланар алдындағы үш жыл ішінде де ол қызметте болмаған;

6) Қоғамның аудитіне аудиторлық ұйымның құрамында жұмыс істейтін аудитор ретінде қатыспауға және Директорлар кеңесіне сайланғанға дейін үш жыл ішінде мұндай аудитке қатыспауға құқылы.

84. Директорлар кеңесінің мүшелері акционердің құқықтарын ескеретін, Директорлар кеңесі құрамының Қазақстан Республикасы заңнамасының талаптарына сәйкес келуін қамтамасыз ететін және директорлар кеңесінің мүшелерін сайлауға мүмкіндік беретін ашық рәсім арқылы сайланады.

85. Қоғамның Басқарма төрағасын қоспағанда, Қоғам Басқармасының мүшелері Директорлар кеңесінің мүшелері бола алмайды.

86. Қоғам Басқармасының Төрағасы Директорлар кеңесінің Төрағасы бола алмайды.

87. Директорлар кеңесінің өкілеттік мерзімін Акционер белгілейді және Директорлар кеңесінің жаңа құрамы сайланатын Акционердің жиналысын өткізу кезінде аяқталады. Тәуелсіз директорлардың өкілеттік мерзімі 1 жыл болып белгіленді.

88. Директорлар кеңесі мүшесінің өкілеттіктерін оның бастамасы бойынша мерзімінен бұрын тоқтату Директорлар кеңесінің жазбаша хабарламасы негізінде жүзеге асырылады. Директорлар кеңесінің мұндай мүшесінің өкілеттігі Директорлар кеңесі аталған хабарламаны алғаннан кейін тоқтатылады.

89. Акционердің шешімі бойынша Директорлар кеңесінің мүшелеріне олар өз міндеттерін орындаған кезеңде сыйақы төленеді. Мұндай сыйақының мөлшері мен төлеу тәртібі Акционердің шешімімен белгіленеді.

§2. Директорлар кеңесінің төрағасы

90. Директорлар кеңесінің төрағасы, егер Қоғамның жарғысында өзгеше көзделмесе, оның мүшелері арасынан Директорлар кеңесі мүшелерінің жалпы санының көпшілік дауысымен сайланады.

91. Директорлар кеңесі кез келген уақытта Директорлар кеңесі мүшелерінің жалпы санының көпшілік дауысымен Төрағаны қайта сайлауға құқылы.

92. Директорлар кеңесінің төрағасы Директорлар кеңесінің жұмысын ұйымдастырады, Директорлар кеңесінің отырыстарын шақырады және оларға төрағалық етеді.

12

93. Директорлар кеңесінің төрағасы болмаған кезде оның функцияларын Директорлар кеңесі төрағасының орынбасары орындайды.

94. Директорлар кеңесі төрағасының орынбасары Директорлар кеңесінің отырысында оның мүшелерінің көпшілік дауысымен сайланады.

5-тарау. Қоғам Басқармасы

§1. Басқарма туралы жалпы ережелер

95. Қоғамның Басқармасы Қоғамның алқалы атқарушы органы болып табылады және оның ағымдағы қызметіне басшылықты жүзеге асырады. Басқарма Акционер мен Директорлар кеңесінің шешімдерін орындауға міндетті.

96. Қоғам Басқармасы қызметінің негізгі қағидаттары заңдылық, адалдық, ар-ожданлық, парасаттылық, жүйелілік, кәсібилік, объективтілік болып табылады.

97. Басқарманың құзыретіне Қазақстан Республикасының заңнамасында, Қоғамның Жарғысында, Басқарма туралы ережеде көзделген, Акционер мен Директорлар кеңесінің айрықша құзыретіне жатпайтын мәселелер жатады.

98. Басқарма Қазақстан Республикасының заңнамасымен қорғалатын қызметтік, коммерциялық және өзге де құпияны құрайтын мәліметтердің сақталуы мен қорғалуын қамтамасыз ету үшін барлық шараларды қабылдайды.

99. Басқарма қызметінің маңызды түрі Қазақстан Республикасы заңнамасының талаптарын сақтауды қамтамасыз ету болып табылады.

100. Қоғам Басқармасы Қоғамның бекітілген ұйымдық құрылымы шеңберінде Қоғамның алқалық органдарына немесе қызметкерлеріне жүктелген міндеттерді тиісінше орындау үшін жауапты болады.

§2. Басқарманың құрамы және құрылу тәртібі

101. Басқарма мүшелерінің санын және өкілеттік мерзімін Директорлар кеңесі айқындайды.

102. Басқарма мүшесі басқа ұйымдарда Директорлар кеңесінің келісімімен ғана жұмыс істеуге құқылы.

103. Қоғам Басқармасының Төрағасы атқарушы органның басшысы немесе атқарушы органның, басқа заңды тұлғаның функцияларын жеке дара жүзеге асыратын тұлғаның лауазымын атқаруға құқығы жоқ.

104. Басқарма мүшесінің функциялары, құқықтары мен міндеттері Қазақстан Республикасының заңнамасында, Кодексте, сондай-ақ аталған тұлға Қоғаммен жасасқан еңбек шартында айқындалады.

105. Қоғам атынан Басқарма төрағасымен еңбек шартына Директорлар кеңесінің төрағасы не Акционер немесе Директорлар кеңесі уәкілеттік берген тұлға қол қояды.

106. Басқарманың басқа мүшелерімен еңбек шарттарына Басқарма төрағасы қол қояды.

107. Қоғам Басқармасының мүшесінің дауыс беру құқығын басқа тұлғаға, оның ішінде Қоғам Басқармасының басқа мүшесіне беруіне жол берілмейді.

108. Қоғам Басқармасының мүшелері лауазымдарына тағайындалған кезде Директорлар кеңесі осы лауазымдарға кандидаттарға қойылатын біліктілік талаптарын айқындайтын ережелерді сақтайды.

109. Қоғам Басқармасының лауазымдарына кандидаттар уәкілетті органның келісімімен лауазымға тағайындалады (сайланады). Қоғам Басқармасының лауазымдарына кандидаттардың Қазақстан Республикасының заңнамасында және Қоғам Жарғысында белгіленген талаптарға сәйкестігін уәкілетті орган айқындайды.

6-тарау. Қоғамның лауазымды адамдары қызметінің қағидаттары

110. Қоғамның лауазымды тұлғалары:

1) өзіне жүктелген міндеттерді адал орындауға және Қоғам мен Акционердің мүдделерін барынша көрсететін әдістерді қолдануға;

2) Қоғамның мүлкін Қоғам жарғысына және Акционер мен Директорлар кеңесінің шешімдеріне қайшы, сондай-ақ олардың аффилиирленген

тұлғаларымен мәмілелер жасаған кезде жеке мақсаттарда және теріс пайдалануда пайдалануға немесе оны пайдалануға жол бермеуге;

3) тәуелсіз аудит жүргізуді қоса алғанда, бухгалтерлік есеп пен қаржылық есептілік жүйелерінің тұтастығын қамтамасыз етуге міндетті;

4) Қазақстан Республикасы заңнамасының талаптарына сәйкес Қоғамның қызметі туралы ақпараттың ашылуын және ұсынылуын бақылауды жүзеге асыру;

5) егер Қоғамның ішкі құжаттарында өзгеше белгіленбесе, Қоғам қызметі туралы ақпараттың, оның ішінде Қоғамдағы жұмысы тоқтатылған күннен бастап үш жыл бойы құпиялылығын сақтауға міндетті.

7-тарау Қоғамның лауазымды адамдарының жауапкершілігі

111. Қоғамның лауазымды тұлғалары Қоғам мен Акционердің алдында олардың әрекеттері және (немесе) әрекетсіздігі салдарынан келтірілген залал үшін және Қоғам келтірген залалдар үшін, оның ішінде, бірақ нәтижесінде келтірілген залалдармен шектеледі:

1) жаңылыстыратын немесе көрінеу жалған ақпарат беру;

2) ақпарат берудің Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген тәртібін бұзу;

3) олардың жосықсыз әрекеттері және (немесе) әрекетсіздігі нәтижесінде Қоғамға залал келтіруге әкеп соқтыратын ірі мәмілелерді және (немесе) мүдделі мәмілелерді жасасу және (немесе) жасау туралы шешімдер қабылдау туралы ұсыныстарды; оның ішінде олардың немесе олардың аффилиирленген тұлғаларының Қоғаммен осындай мәмілелерді жасау нәтижесінде пайда (кіріс) алу мақсатында.

112. Акционердің Қазақстан Республикасының заңнамасында және (немесе) Қоғамның жарғысында көзделген жағдайларда ірі мәміле және (немесе) жасауға мүдделі мәміле жасасу туралы шешім қабылдауы, өздеріне қорытынды жасауды ұсынған лауазымды тұлғаны немесе өзі мүшесі болып табылатын Қоғам органының отырысында теріс пиғылды әрекет жасаған және (немесе) әрекет етпеген лауазымды тұлғаны жауапкершіліктен босатпайды, оның ішінде олардың немесе олардың аффилиирленген тұлғаларының, егер оларды орындау нәтижесінде Қоғам шығынға ұшыраса, пайда (кіріс) алуы.

113. Қоғам Акционердің шешімі негізінде Қоғамның мүддесі бар мәміле нәтижесінде Қоғамға келтірілген залал үшін лауазымды тұлғаны жауапкершілікке тарту туралы талаппен сотқа жүгінуге құқылы. нәтижесінде, егер мәміле жасасу туралы шешім қабылданған кезде мұндай

мүліктің құны дәлелденсе, құны жалпы баланстық құнының он және бір пайызынан асатын мүлікті сатып алған немесе иеліктен шығарған.
«Қазақстан Республикасындағы бағалау қызметі туралы» Қазақстан Республикасының Заңына сәйкес бағалаушы айқындаған оның нарықтық құнына анық пропорционалды емес;

114. Қоғам Акционердің шешімі негізінде лауазымды тұлғаға оның Қоғамға келтірген зиянын немесе залалын Қоғамға өтеуді, сондай-ақ Қоғамға келтірілген зиянның орнын толтыру туралы талаппен сотқа жүгінуге құқылы. лауазымды және (немесе) оның аффилиирленген тұлғаларының ірі мәмілелер және (немесе) жасауға мүдделі мәмілелерді жасасу (жасауды ұсыну) туралы шешімдер қабылдау нәтижесінде алынған пайданы (кірістерді) Қоғамға қайтаруы, нәтижесінде егер лауазымды тұлға теріс пиғылды әрекет жасаған және (немесе) әрекетсіз болса, Қазақстан Республикасының заңнамасы, Қоғамның жарғысы мен ішкі құжаттары немесе оның еңбек шарты. Бұл ретте аталған үшінші тұлға және Қоғамның лауазымды тұлғасы Қоғамға келтірілген залалдарды өтеу кезінде Қоғамның бірлескен және бірнеше борышкерлері ретінде әрекет етеді.

116. Акционер әділет органдарына жүгінгенге дейін Қоғамның лауазымды адамдары келтірген залалдарды Қоғамға өтеу және Қоғамның лауазымды тұлғаларына қайтару туралы мәселе қою және (немесе) Қоғамның лауазымды адамдары келтірген шығындарды өтеу туралы мәселе қою туралы өтінішпен Директорлар кеңесінің төрағасына жүгінуге міндетті. немесе олардың аффилиирленген тұлғалары Директорлар кеңесінің отырысында ірі мәмілелерді және (немесе) жасауға мүдделі мәмілелерді жасасу (сұраныс пен келісім) туралы шешім қабылдау міндетті.

117. Директорлар кеңесінің төрағасы сұрау салуды алған күннен бастап күнтізбелік он күннен кешіктірмей Директорлар кеңесінің жеке отырысын шақыруға міндетті.

118. Директорлар кеңесінің шешімі Акционердің талабы бойынша жиналыс өткізілген күннен бастап күнтізбелік үш күн ішінде оның (олардың) ескертіледі. Директорлар кеңесінің көрсетілген шешімін алғаннан кейін немесе оны осы тармақта белгіленген мерзімде алмағаннан кейін Акционер акционердің шешімін растайтын құжаттар болған жағдайда Қоғамның мүдделерін қорғау үшін өз атынан сотқа талап қоюға құқылы.

119. Мәмілеге мүдделі және нәтижесінде Қоғам шығынға ұшыраған мәміле жасасуды ұсынған лауазымды тұлғаны қоспағанда, Қоғамның лауазымды тұлғалары, егер олар орган қабылдаған шешімге қарсы дауыс берсе, жауапкершіліктен босатылады. Қоғамға немесе Акционерге залал келтірген немесе дәлелді себептермен дауыс беруге қатыспаған Қоғамның.

120. Лауазымды тұлға, егер оның Қоғамның лауазымды адамдары қызметінің Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген қағидаттарын сақтай отырып, тиісінше әрекет еткені дәлелденсе, коммерциялық (кәсіпкерлік) шешім қабылдау нәтижесінде келтірілген залалды өтеуден босатылады. Қазақстан шешім қабылдау кезіндегі өзекті (тиісті) ақпарат негізінде және мұндай шешім Қоғамның мүдделеріне қызмет етеді деп негізді түрде сенді.

121. Егер Қоғамның қаржылық есептілігі Қоғамның қаржылық жағдайын бұрмалайтын болса, Қоғамның осы қаржылық есептілігіне қол қойған Қоғамның лауазымды тұлғалары осының салдарынан материалдық залал шеккен үшінші тұлғалардың алдында жауапты болады.

8-тарау. Қоғамның Корпоративтік хатшысы

122. Қоғам органдары мен лауазымды адамдарының Акционердің құқықтары мен мүдделерін қамтамасыз етуге бағытталған рәсімдерді мүлтіксіз сақтауы, сондай-ақ Қоғамның Қазақстан Республикасы корпоративтік заңнамасының ережелері мен нормаларын, Қоғамның жарғысы мен басқа да ішкі құжаттары Қоғамның Корпоративтік хатшысы институтын енгізу арқылы қамтамасыз етіледі.

123. Қоғамның Корпоративтік хатшысы Қоғамдағы корпоративтік саясаттың және корпоративтік үдерістердің іске асырылуын бақылауды және үйлестіруді жүзеге асырады. Корпоративтік хатшы Акционер мен басқа басқару органдары арасындағы қатынастарда Қоғамдағы жанжалды жағдайларды шешуді қамтамасыз етуге міндетті.

124. Қоғамның Корпоративтік хатшысы Қоғамның тиісті органдарының акционердің өтініштерін тиісті түрде қарауын және акционердің құқықтарын бұзуға байланысты жанжалдарды шешуді қамтамасыз етеді. Қоғамның органдары мен бөлімшелерінің осындай өтініштерді уақтылы қарауын бақылау Корпоративтік хатшыға жүктеледі.

125. Корпоративтік хатшының мәртебесі, функциялары мен міндеттері Қоғамның тиісті ішкі құжатында айқындалады.

126. Корпоративтік хатшыны тағайындау Директорлар кеңесінің құзыретіне жатады.

9-тарау. Корпоративтік оқиғалар

127. Корпоративтік оқиғалар – Қоғамның қызметіне елеулі әсер ететін, Қоғамның Акционері мен инвесторларының мүдделерін қозғайтын оқиғалар.

128. Корпоративтік оқиғалар тізбесі Қоғамның уәкілетті органының нормативтік құжаттарымен белгіленеді.

129. Қоғам өзінің Акционері мен инвесторларының назарына Қоғамның корпоративтік оқиғалары туралы ақпаратты жеткізуге міндетті. Корпоративтік оқиғалар туралы ақпарат беру Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес жүзеге асырылады.

10-тарау. Қоғам туралы ақпаратты ашу

130. Ақпаратты ашу Акционер мен әлеуетті инвесторлардың Қоғам қызметін бағалау үшін аса маңызды. Қоғам туралы ақпаратты ашу капиталды арттыруға және Компанияға деген сенімді сақтауға көмектесуі керек. Компания туралы жеткіліксіз және түсініксіз ақпарат оның табысты жұмыс істеуіне кедергі болмауы керек.

131. Қоғам Акционерге және инвесторларға қолжетімді, тұрақты және сенімді ақпаратты, оның ішінде Қоғам Басқармасының қызметіне мониторинг жүргізу және оның қызметін бағалау бойынша құзыретті шешімдер қабылдау мақсатында беруге міндетті. Ақпаратты ашу талаптары Қоғамның мүдделеріне қайшы келмеуі және құпия ақпаратты жария етпеуі тиіс. Жариялауға кез келген шектеу қатаң түрде реттелуі керек.

132. Қоғам туралы ақпаратты ашудың мақсаты осы ақпаратты Қоғамға қатысу туралы негізделген шешім қабылдау немесе қаржылық-экономикалық жағдайға әсер етуі мүмкін басқа да әрекеттерді орындау үшін қажетті көлемде алуға мүдделі тұлғалардың назарына жеткізу болып табылады. Қоғамның қызметі.

133. Қоғам ақпаратты ашу және жүргізу кезінде мынадай принциптерді басшылыққа алады:

- 1) бұқаралық ақпарат құралдарын және ақпарат берудің өзге де әдістерін пайдалану негізінде ақпарат берудің жүйелілігі мен тиімділігі;
- 2) Акционер және басқа да мүдделі тұлғалар үшін ақпараттың болуы;
- 3) ақпарат мазмұнының сенімділігі мен толықтығы;
- 4) Қоғамның ашықтығы мен оның сақталуы арасындағы ақылға қонымды теңгерімді сақтау коммерциялық мүдделер, яғни коммерциялық, қызметтік және заңмен қорғалатын өзге де құпияны құрайтын мәліметтердің (бұдан әрі – құпия ақпарат) тізбесін, ақпаратты құпиялау критерийлерін қамтитын құжатты бекіту арқылы Қоғамның мүдделеріне зиян келтірмеу ниеті құпия ретінде және мұндай ақпаратқа қол жеткізу тәртібі;
- 5) инсайдерлік ақпараттың пайдаланылуын бақылау - бағалы қағаздар (туынды қаржы құралдары), олармен жасалған мәмілелер, сондай-ақ бағалы қағаздарды (туынды қаржы құралдарын) шығарған (ұсынған) эмитент туралы, оның коммерциялық құпияны құрайтын қызметі туралы дұрыс

ақпарат; сондай-ақ үшінші тұлғаларға белгісіз, ашылуы бағалы қағаздардың (туынды қаржы құралдарының) құнының өзгеруіне және олардың эмитентінің қызметіне әсер етуі мүмкін;

б) ақпараттық ресурстарды компьютерлерге, серверлерге, желілерге рұқсатсыз кіруден қорғау;

7) байланыс арналары бойынша беру кезінде және құпия келіссөздер кезінде әртүрлі деңгейдегі және мақсаттағы автоматтандырылған жүйелерде ақпаратты өңдеу кезінде ақпаратты қорғау;

8) ақпаратты сыртқы желінің әсерінен қорғау;

9) ақпараттық технологиялар бөлімшелері орналасқан үй-жайларға кіруді шектеуді бақылау.

134. Қоғам өз қызметін көрсету кезінде ешбір жағдайда Акционер мен әлеуетті инвесторлар үшін маңызды болып табылатын өзі туралы жағымсыз ақпаратты жариялаудан аулақ болуға тиіс.

135. Ақпаратты ашу кезінде оның бейтараптығы қамтамасыз етілуге тиіс, яғни ақпарат алушылардың кейбір топтарының мүдделерін басқаларына қарағанда артықшылықпен қанағаттандыру алынып тасталады. Ақпарат бейтарап болып саналмайды, егер оның мазмұнын немесе ұсыну нысанын таңдау белгілі бір нәтижелерге немесе салдарға жетуге бағытталған.

136. Қоғамның ақпараттық саясаты Қоғам туралы ақпаратқа қолжетімділікті қамтамасыз етуі тиіс.

137. Ақпараттық саясат Қоғамның қызметі туралы ақпаратты ашуды реттейтін ішкі құжатпен айқындалады.

11-тарау. Қоғамның қаржы-шаруашылық қызметін бақылау

138. Қоғамның қаржылық-шаруашылық қызметін бақылау жүйесі Акционердің Қоғамға және оның органдарына сенімін қамтамасыз етуге бағытталған. Мұндай бақылаудың негізгі мақсаты Акционердің инвестициялары мен Қоғамның активтерін қорғау болып табылады.

139. Осы мақсатқа келесі міндеттерді шешу арқылы қол жеткізіледі:

1) бизнес-жоспарды әзірлеу, бекіту және орындалуын қамтамасыз ету;

2) ішкі істер үшін тиімді рәсімдерді белгілеу және қолдану;

3) Қоғамда тиімді және ашық басқару жүйесін қамтамасыз ету, оның ішінде

Басқарманың және Қоғамның лауазымды тұлғаларының теріс әрекеттерінің алдын алу және жолын кесу;

4) қаржылық және операциялық тәуекелдердің алдын алу, анықтау және шектеу;

5) Қоғам пайдаланатын немесе ашатын қаржылық ақпараттың сенімділігін қамтамасыз ету.

140. Қоғамның қаржы-шаруашылық қызметін бақылауды Директорлар кеңесі, Ішкі аудит комитеті, ішкі аудит қызметі, сондай-ақ Қоғамның тәуелсіз аудиторлық ұйымы (аудиторы) жүзеге асырады.

141. Қоғамның қаржы-шаруашылық қызметін бақылау жүйесі күтпеген шығындарға әкеп соқтыратын оқиғалардың алдын алуға кепілдік беруге міндетті. Тиімді ішкі бақылау жүйесін құру мұндай шығындардың ықтималдығының төмендеуіне әкелуі керек.

142. Қоғам қаржы-шаруашылық қызметін күнделікті бақылау жүйесін құруды және тиімді жұмыс істеуін қамтамасыз етеді.

143. Ішкі бақылау рәсімдері мен тәуекелдерді басқару жүйесінің тиімді жұмыс істеуі үшін Қоғам Басқармасы Қоғамның ішкі бақылау рәсімдерін әзірлейді. Ішкі аудит қызметі белгіленген рәсімдердің сәйкестігін, сондай-ақ олардың сақталуын тәуелсіз бағалауды қамтамасыз етеді.

144. Мұндай рәсімдерді бекіту Директорлар кеңесінің құзыретіне жатады.

145. Ішкі бақылау рәсімдерін қолдану Қоғам Басқармасына жүктеледі.

146. Тиімділікті бағалау және Қоғамда қолданыстағы ішкі бақылау рәсімдерін жетілдіру бойынша ұсыныстарды дайындау жөніндегі міндеттер Директорлар кеңесінің Ішкі аудит комитетіне жүктеледі.

147. Директорлар кеңесінің Ішкі аудит комитетінің қызметі Қоғамның тиісті ішкі құжатымен реттеледі.

12-тарау. Дивидендтер

148. Дивидендтердің мөлшерін анықтау?

1) Қоғам Акционерге дивидендтердің мөлшерін анықтау және оларды төлеу механизм ашық әрі түсінікті етіп құруға міндетті;

2) дивидендтер төлеу туралы шешім қабылдау (хабарландыру туралы) туралы ақпарат дивидендтерді төлеу шарттарының болуы және оларды төлеу тәртібі туралы нақты түсінік қалыптастыру үшін жеткілікті болуы тиіс;

3) дивидендтер мөлшерін айқындау тәртібі олардың мөлшеріне қатысты Акционерді жаңылыстыру мүмкіндігін болдырмауға тиіс.

149. Дивидендтерді төлеу тәртібі Акционердің оларды алу құқығын жүзеге асыруға барынша ықпал етуі тиіс.

150. Дивидендтерді төлеу тәртібі, мерзімдері, сондай-ақ Қоғамның дивидендтер төлеу жөніндегі міндеттемелерді тиісінше орындамағаны үшін жауапкершілігі Қоғамның тиісті ішкі құжатында белгіленеді.

151. Дивидендтердің мөлшерін айқындау және оларды төлеу туралы шешім қабылдау Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес жүзеге асырылады.

13-тарау. Кадр саясаты

152. Корпоративтік басқару жүйесі Қазақстан Республикасының еңбек заңнамасының қатаң сақталуына жәрдемдесуге арналған.

153. Қоғам қызметіндегі басым бағыттардың бірі Қоғам қызметкерлерін оқытуды және олардың біліктілігін арттыруды ұйымдастыру болып табылады.

154. Қоғам жұмыс орындарын орынды сақтау және еңбек жағдайларын жақсарту қағидатын ұстанады.

155. Қоғам еңбек ұжымында қолайлы және шығармашылық атмосфераны құру процесін мүмкіндігінше ынталандырады.

156. Осы Кодекске қосымша Қоғамның кадр саясаты тиісті ішкі құжатпен реттеледі.

14-тарау. Қоршаған ортаны қорғау

157. Әлемдегі іскерлік белсенділіктің қазіргі дамуы экологиялық мәселелердің маңыздылығының артуымен сипатталады.

158. Қоғам өз қызметінде қоршаған ортаға барынша ұқыпты және ұтымды қатынас қағидаттарын ұстанады.

Корпоративтік жанжалдарды реттеу 15-тарау

159. Қоғам өз қызметін жүзеге асыру кезінде Қоғамның құрылуы кезінде қойылған міндеттердің табысты шешілуін және алға қойылған мақсаттарға қол жеткізуін қамтамасыз етуі тиіс.

160. Қоғамдағы корпоративтік жанжалдардың алдын алу және реттеу акционердің құқықтарының сақталуы мен қорғалуын бірдей қамтамасыз етуге және Қоғамның мүліктік мүдделері мен іскерлік беделін қорғауға тиіс. Қоғам Қазақстан Республикасының заңнамасын дәл және сөзсіз сақтай отырып, корпоративтік жанжалдарды реттеуді қамтамасыз етуге міндетті.

161. Корпоративтік жанжалдарды сотқа дейін реттеу туралы келесі ережелер құқықтары бұзылған тұлғалардың сот органдарына жүгінуіне кедергі келтірмейді.

162. Жалпы ережелер:

1) Компаниялар мыналарды қамтамасыз етуге міндетті:

- корпоративтік келіспеушіліктің алдын алу және реттеу бойынша тиімді жұмыс;
- Қоғамда пайда болуы мүмкін мұндай қақтығыстарды неғұрлым толық және жедел анықтау;
- Қоғамның барлық органдарының іс-әрекеттерін нақты үйлестіру;
- Қазақстан Республикасы заңнамасының нормаларын бұлжытпай орындау және Корпоративтік шиеленістердің пайда болуы және реттелуі жағдайында бұлжытпай орындау.

163. Қоғам органдарының корпоративтік жанжалдарды шешу процесіндегі негізгі міндеті заңды және негізді бола отырып, Қоғамның мүдделеріне сәйкес келетін шешім табу болып табылады.

164. Корпоративтік жанжалдарды реттеу бойынша жұмыс Акционердің тікелей қатысуымен тікелей келіссөздер немесе онымен хат алмасу арқылы жүзеге асырылады.

165. Корпоративтік жанжалға объективті баға беруді қамтамасыз ету және оны тиімді реттеу үшін жағдай жасау үшін мүдделеріне шиеленіс әсер ететін немесе әсер етуі мүмкін тұлғалар осы жанжал бойынша шешім қабылдауға қатыспауы тиіс.

166. Қоғамның Директорлар кеңесі өз құзыретіне кіретін мәселелер бойынша корпоративтік дауларды шешеді.

16-тарау. Мүдделер қақтығысын реттеу

167. Қоғам өз қызметінде Қоғамның лауазымды тілгелері мен қызметкерлерінің жеке мүдделері мен олардың кәсіби ақылдары арасындағы қайшылықтарды болдырмауға тырысады. Қоғамның лауазымды тұлғалары мен қызметкерлері мүдделер қақтығысынан таза, аштық, уақтылы және барабар шешімдер қабылдауға жауыпты.

168. Қоғамның лауазымды тұлғалары мен қызметкерлерінің ешбір қызметі ҚОҒАМ алдындағы міндеттемелерді бұзбауы немесе Қоғамның беделіне нұқсан келтірмеу керек. Қоғамның ресурстарын теріс пайдалануға тыйым салынады.

169. Қоғамның қызметтері Қоғамның тиісті ішкі құжатпен реттеледі процессі болды.

170. Қоғамның лауазымды тұлғалары мен қызметкерлері өз еректерінің сыпатын ескеріп, мүдделер қақтығысы ретінде қабылдануы мүмкін жағдайларды болдырмауға тиыс.

171. Лауазымды тұлға мен қызметкер оның пікірлері мен әрекеттеріне Қоғам атынан әсер ету үшін сырттан қандай да бір мүдде немесе әрекетке жол берсе, мүдделер қақтығысының теріс салдары болуы мүмкін, кез келген іскерлік операцияларда Қоғаммен бәсекелесуге, қызметкердің өзінің қалыпты міндеттерін орындау тиімділігін төмендетуге, Қоғамның кәсіби беделіне нұқсан келтіруге. Мүдделер қақтығысын анықтау және оны барабар реттеу Акционер мен серіктестердің мүдделерін қорғауды қамтамасыз етудің маңызды шарты болып табылады.

172. Қоғамдағы мүдделер қақтығыстың басқару және реттеу бекітілген осы Кодекспен және Қоғамның басқа да ішкі құжаттарымен реттеледі.

17-тарау. Қорытынды ержелер

173. Акционерлер осы Кодексті бекіткен күннен бастап күшіне енеді.

174. Осы Кодекске енгізілген толықтырулар мен өзгерістер Қоғам акционерінің шешемімен бекітілген күннен бастап күшіне енеді.